

Mircea GHIȚULESCU

Centenar Ionesco

După o merituoasă expoziție a comediei românești, Muzeul Literaturii Române ne invită la marcarea centenarului Ionesco, autor care se află la celălalt capăt al aceluiași fenomen care se încheie cu geniul din Slatina. Într-un fel anume cu *Englezește fără profesor* devenită la Paris *Cântăreața cheală* se încheia etapa caragialiană a dramaturgiei românești care nici astăzi nu și-a găsit un drum postcaragialian, cei mai buni dintre comediografii noștri fiind din aceeași stirpe, cu excepția vodevilistilor sentimentali dintre cele două războaie, plus sau minus Tudor Mușatescu, mai degrabă alecsandrinian decât caragialian. Ofelia Creția și Ioan Cristescu au pus cele șapte litere din numele lui Ionesco pe șapte scaune, au proiectat fragmente din spectacole cu piese de Ionesco jucate în România (*Cinci piese de Ionesco* de la Odeon fiind cea mai recentă). Chiar dacă nu este un dramaturg român, opera sa fiind scrisă în limba franceză cu excepția menționată, Ionesco a avut și are încă o mare influență asupra literaturii române. Pe bună dreptate, căci după Ionesco nu mai poți scrie teatru ca înainte de el. Mai mult, nici nu se mai poate juca teatrul naiv de dinaintea lui, pentru că a modernizat deopotrivă regia prin intermediul scenariului literar. Asemenea lui Beckett să spunem, dar, mai ales asemenea lui Gellu Naum care a scris cu un an înainte de *Englezește fără profesor* o piesă nonsensuală (*Exact în același timp*) pornind, ca și Ionesco, de la suprarrealism. Nu știm dacă el, Ionesco, este cel ce a inventat teatrul absurd, dar în mod cert a inventat nonsensul. După sute de ani de literatură în care au exaltat sensul, semnificația, europenii s-au trezit cu *Cântăreața cheală* care exprimă vidul de sens și lipsa de semnificație. Am întâlnit versiuni scenice cu acest text fără sens în care regizorii cădeau în capcana lipsei de sens întinsă de Ionesco. Cristian Ioan, într-un memorabil spectacol de la Târgu Mureș, furios că personajul din titlu nu se regăsește în text a inventat el un personaj cu acest nume, o marionetă de sârmă acoperită cu o rochie de nailon care cânta aria Toscai și, bineînțeles, era cheală. Este adevărat, la un moment dat noul personaj era cuprins de flăcări...

Revenind la expoziția de la Muzeul Literaturii Române, deschisă de Dorina Lazăr, ne-a plăcut să aflăm că Marie France Ionesco, deținătoarea drepturilor de autor, face, ca de obicei, mari și inutile dificultăți. Și asta pentru o glumă, poate stângace, a lui Dabija, care – punând în contact pe Ionesco și Caragiale și repetând reproșul tatălui împotriva fumurilor aristocratice ale fiului său Mateiu – scria că și pe fruntea lui Ionesco se vede teșitura meseriei de plăcintar a strămoșilor lui Caragiale. Ca urmare, spectacolul său a fost exclus de la câteva turnee și festivaluri externe. M-am bucurat când l-am auzit pe Ioan Groșan că Marie France vorbește cu accent moldovenesc pentru că tatăl său i-a găsit o doică sau guvernantă din Moldova...

